

BVD/SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A83/025

2 juni 1983

SOVJET-UNIE RICHT ANTI-ZIONISTISCH COMITÉ OP

Op 21 april j.l. maakte het Sovjetpersbureau TASS bekend dat in Moskou een "anti-zionistisch comité" was opgericht tijdens een bijeenkomst van "vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke groeperingen". Die oprichting kwam niet onverwacht, want eerder die maand (op 4 april) was tijdens een uitzending van de Moskouse televisie melding gemaakt van een initiatief van "vertegenwoordigers van de Sovjetrussische publieke opinie" om in de Sovjet-Unie de krachten te bundelen in de strijd tegen het zionisme. Een van die vertegenwoordigers, Kolonel-generaal en tweevoudig Held van de Sovjet-Unie , was toen de noodzaak komen toelichten van de oprichting van een dergelijk comité, daarbij onderstrepend "ten diepste ervan overtuigd te zijn dat het voor Sovjetburgers een eer is om te participeren in de ontmaskering van (dit) zionisme". , zelf een Sovjetjoodse burger, stelde daarbij dat dit ook opgaat voor de Joden in de Sovjet-Unie, die als "burgers van ons grote vaderland volledige en gelijke rechten bezitten".

SOVJET-UNIE RICHT ANTI-ZIONISTISCH COMITE OP

Een appèl aan alle Sovjetburgers

Enige dagen voor de televisieuitzending op 4 april was er in de Sovjet-Unie een appèl verspreid, gericht aan alle burgers, dat was ondertekend door acht personen, onder wie , en dat de noodzaak van de oprichting van een "anti-zionistisch comité" onderbouwde.

De oproep begint met te constateren dat "de internationale situatie in het jongste verleden is verslechterd als gevolg van acties van de meest agressieve krachten van het imperialisme, in het bijzonder de reactionaire kringen in de Verenigde Staten. Het imperialisme jaagt een verandering in zijn voordeel na van de militaire balans tussen de NAVO en de Warschaupactlanden, tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie en voert de bewapeningsrace op. Op initiatief van Washington is een psychologische oorlog ontketend en worden pogingen gedaan een kruistocht op gang te brengen tegen de Sovjet-Unie en de socialistische wereld". Vervolgens wordt in het appèl de verbinding gelegd naar het zionisme, want " ... in zijn wereldstrategie maakt het imperialisme op uitgebreide wijze gebruik van het internationale zionisme als een strijdmacht voor een offensief tegen het socialisme en de nationale bevrijdingsbeweging, tegen de krachten van de vrede en de sociale vooruitgang". De leidinggevende figuren van dit internationaal zionisme - zo heet het dan - zijn samen met de leiders van Israël verantwoordelijk voor talrijke misdaden, die " ... verontwaardiging hebben opgeroepen ... bij alle oprecht democratische krachten en organisaties van verschillende politieke oriëntatie in religieuze kringen, bij vooraanstaande regeringsfunctionarissen en bij allen mensen van goede wil".

De omschrijving, die in het appèl van het zionisme wordt gegeven, laat aan duidelijkheid niets te wensen over want " ... in essentie is ... (het) een concentratie van extreem nationalisme, chauvinisme en raciale intolerantie, een rechtvaardiging van territoriale confiscatie en annexatie ...". Zionisme is " ... gewapend avonturisme, een cultus van politieke willekeur en strafeloosheid, demagogie en politieke sabotage, gemene manoeuvres en verraad. Het zionisme en het beleid van de Israëliëse regering m.b.t. de Arabische volkeren zijn in besluiten van de Verenigde Naties herhaaldelijk veroordeeld als een vorm van racisme".

In het appèl wordt vervolgens stelling genomen tegen het feit dat het inter-

nationale zionisme zich het recht aanmatigt op te komen voor de rechten van de Sovjetjoodse burgers en daarbij de wereldopinie ervan tracht te overtuigen dat er in de Sovjet-Unie een "Joods probleem" bestaat.

Wat in zijn televisieoptreden duidelijk maakte, is ook terug te vinden in de tekst van het appèl. Sovjetjoden zijn burgers van de Sovjet-Unie, zij bezitten dezelfde rechten en plichten als alle andere Sovjetburgers en zij wijzen onvoorwaardelijk de pogingen van het zionisme af om in hun leven in te grijpen.

Tenslotte roept het appèl alle Sovjetburgers op om mee te werken aan de politieke ontmaskering van het zionisme en actief deel te nemen aan een op te richten "Anti-zionistisch Comité van de Sovjetrussische Publieke Opinie". Hierdoor zal "een nog omvangrijker strijd tegen de ideologie en de politieke praktijk van het zionisme mogelijk zijn, een strijd voor sociale vooruitgang en vrede op aarde".

Wie nam het initiatief en waarom ?

Uit een bericht van het Sovjetpersbureau TASS van 21 april - de dag waarop het "Anti-zionistisch Comité" officieel werd opgericht - blijkt dat het initiatief tot oprichting formeel afkomstig is van een groep "vooraanstaande Sovjetburgers". Namen werden toen in dit verband niet genoemd maar het ligt voor de hand daarbij te denken aan de groep van acht personen, die het appèl van 31 maart had ondertekend.

Behalve Kolonel-generaal , die overigens lid is van het CPSU-orgaan dat toezicht houdt op o.m. de partijfinanciën (de z.g. Central Auditing Commission), behoorden daartoe het lid van de Sovjetacademie van Wetenschappen en Held van de Socialistische Arbeid

, de hoogleraren en

, de cineast , de schrijvers en

, van wie de laatste de titel draagt van Held van de Sovjet-

Unie. De oproep van 31 maart was verder nog ondertekend door Prof.

, een van de plv. voorzitters van de vriendschapsvereniging

USSR-USA en daarmee binnen deze organisatie een van de collega's van

. was van 1970 tot 1980 tevens een van de plv.voor-

zitters van het Instituut voor Staat en Recht in Moskou, dat deel uitmaakt van het apparaat van de Sovjetacademie van Wetenschappen.

Drie van deze ondertekenaars kregen een functie binnen het bestuur van het "Anti-zionistisch Comité". werd gekozen tot voorzitter, werd

de eerste plv. voorzitter en de schrijver werd benoemd tot een van de plv. voorzitters. Voorzover bekend zijn er nog twee andere plv. voorzitters, t.w. plv. Novosti-directeur en hoofd van een afdeling bij de redactie van het blad Literaturnaya Gazeta van de Sovjetschrijversbond.

Wat bij de namen van de officiële initiatiefnemers opvalt is dat in ieder geval sommigen van hen (en mogelijk ook wel allen) behoren tot de Sovjetburgers met een Joodse achtergrond. Geen van hen behoort tot het hoogste schelon, maar stuk voor stuk bekleden zij wel een comfortabele en gevestigde positie binnen het Sovjetsysteem. Dit gegeven en het feit dat aan hun initiatief in de Sovjetmedia ruime positieve aandacht werd geschonken, wettigt de conclusie dat deze zaak de volledige steun heeft van de Sovjetautoriteiten. Het is zelfs niet uitgesloten dat de oorspronkelijke aanzet vanuit het CPSU-apparaat afkomstig is, een werkwijze die binnen het Sovjetsysteem wel vaker wordt gehanteerd. In elk geval zal - zeker nu het gaat om een belangrijke (buitenlandse politieke) zaak als de strijd tegen het internationaal zionisme en de staat Israël *) - het CPSU-Politburo daarin gemoeid zijn. De vermelding in de oproep van 31 maart dat het om een "vrijwillige organisatie" gaat, doet daaraan niets af.

Het feit dat in het bestuur van het "Anti-zionistisch Comité" een plv. directeur van het Sovjetpersbureau Novosti en een functionaris van de gezaghebbende Literaturnaya Gazeta een plaats hebben gekregen zonder eerder tot de initiatiefnemers te hebben behoord, doet vermoeden dat hiermee een "organisatorische band gecreëerd is naar zowel de op het buitenland als op het binnenland georiënteerde massamedia.

Dit zegt mogelijk ook iets over het waarom van de oprichting van dit comité. Behalve een buitenlands politieke reden, n.l. een signaal in de richting van de Arabische staten en een duidelijke waarschuwing aan het adres van Tel Aviv, kan ook een binnenlands politiek motief hebben meegespeeld. Het feit dat er voor de Moskouse televisie aandacht geschonken is aan het appèl en dat tot massale steun is opgeroepen, lijkt hiervoor een indicatie. Een reden zou kunnen zijn dat regiemgetrouwe Sovjetjoodse burgers zich wellicht zelfs op aandringen

*) Zie in dit verband FOCUS A83/022 d.d. 27 mei 1982. De dubbelsinnige houding van de Sovjet-Unie inzake Israël.

van de CPSU-top uitdrukkelijk als zodanig willen manifesteren om daarmee een zich bij tijd en wijle manifesterend maar meestal sluimerend anti-semitisme in de Sovjet-Unie tegen te gaan en andere, minder gemotiveerde Sovjetjoodse burgers daarmee tot "goede vaderlanders" om te vormen. Het feit dat - zoals inmiddels bekend geworden is - de Rabbi van Moskou,

, lid is geworden van dit "Anti-zionistisch Comité" zou aan dit laatste een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Mocht er op dit terrein resultaat worden geboekt, dan zou daarmee ook de wind uit de zeilen worden genomen van de Westerse kritiek op de Sovjet-Unie wegens de behandeling van haar Joodse burgers.